

# Open Edges: Erik Lindman & Robert Motherwell

Mar 11 — Apr 18, 2026 | Brussels

Almine Rech Brussel heeft het genoegen 'Open Edges: Erik Lindman & Robert Motherwell' te presenteren, een duotentoonstelling die plaatsvindt van 11 maart tot 18 april 2026.

*Fundamenteler is het individuele probleem: het vermogen van een kunstenaar om de schokken van de werkelijkheid te absorberen – of die nu uit de binnenwereld of buitenwereld komen – en zich daarna opnieuw te herpakken, zoals een hond het water van zich afschudt nadat hij uit zee is gekomen.*<sup>[1]</sup>

—Robert Motherwell, 1944

Erik Lindman en Robert Motherwell zijn twee kunstenaars die, hoewel ze zeventig jaar na elkaar zijn geboren, een gedeelde interesse hebben in het gebruik van gevonden materialen om compositorische keuzes in hun werk te maken. Dit is terug te voeren op hun gezamenlijke inspiratiebron Picasso en de collagetechniek die hij aan het begin van de vorige eeuw ontwikkelde, waarmee voor het eerst aspecten van de echte wereld werden geïntroduceerd in het beeldvlak. In Picasso's handen werden deze gevonden zaken een manier om composities te genereren, wat een radicale verdieping betekende van het modernistische project om de vraag 'wie is de auteur?' bewust te compliceren. Picasso's gebruik van de collagetechniek verruimde het begrip van de kunstenaar, die voortaan werd opgevat als iemand die verbeeldt. De kunstenaar werd geherdefinieerd als iemand die ideeën ontwikkelt, die elementen van buiten de kunst selecteert en zo – om Sol LeWitt te parafraseren – fungeert als een machine die de kunst genereert. Zo kon Picasso bijvoorbeeld het stippenpatroon van een stuk behang gebruiken, dat op zijn beurt aanleiding gaf tot een geschilderd vlak met stippen. Deze geschilderde stippen, op zichzelf abstract, kunnen worden begrepen als verwijzing naar zowel het patroon van industrieel geproduceerd behang als de losse stipjes van de laat-negentiende-eeuwse pointillistische schilderkunst. Op die manier wist Picasso een vorm van meta-schilderkunst te benaderen. In deze werkwijze konden elementen uit de gewone wereld worden benut, die terugverwezen naar onderdelen uit de geschiedenis van de schilderkunst terwijl ze tegelijk nieuwe mogelijkheden boden om de gereedschapskist van de schilder uit te breiden – en daarmee wat die gereedschapskist kon uitdrukken.

Als scherpzinnige waarnemers van de kunstgeschiedenis delen Lindman en Motherwell deze benadering van schilderen. Beiden ontdekten dat het introduceren van elementen uit de wereld om hen heen hun kunstpraktijk versterkte en naar een hoger plan tilde. In hun werk spelen gevonden materialen een rol bij het verplaatsen en afbakenen van vormen, wat de opbouw van de compositie beïnvloedt. Toen Motherwell bijvoorbeeld opmerkte hoe een kleiner doek dat tegen een groter leunde de contour van een vorm leek aan te geven, bleek deze, eenmaal overgetrokken, onverwachts sterk genoeg om een monochroom vlak te dragen. Deze toevallige ontdekking luidde de *Open*-serie in, een van zijn bekendste series, in deze tentoonstelling te bezichtigen.

Zodra de gevonden vorm een idee bij Motherwell had opgeroepen, zoals het leunende doek in de *Open*-serie, kon de schilder daar andere composities op baseren. Voor Motherwell werd de serendipische ervaring een blauwdruk voor iets waar hij gedurende zijn hele carrière op kon terugvallen. Zoals hij het in 1949 formuleerde, in een citaat dat Lindman aanhaalde in zijn bespreking van een prentententoonstelling van de oudere kunstenaar in de New York Public Library: “Ik heb een hekel aan schilders die praten alsof ze timmerlieden of een ander soort ambachtsman zijn, die praten alsof kunst geen kwestie is van inspiratie, van iets in jezelf dat net zo eenvoudig, mooi en onvoorspelbaar oprijst als de vlucht van een vogel.”<sup>[2]</sup> Zo gezien is het verwerken van materialen van buitenaf geen afstandelijke handeling. Het is een alternatieve route naar inspiratie, die zowel een klassiek idee van kunstenaarsintuïtie als de onvoorspelbare aard van de esthetische ervaring omarmt.

Iets soortgelijks gebeurde bij Lindman. Hij heeft uitdrukking gegeven aan zijn bewondering voor het gemak waarmee Motherwell werkte, en hoe moeiteloos hij nieuwe individuele uitingen wist te bereiken binnen een serie op basis van een bepaalde gedeelde taal, zoals de *Open*-serie.<sup>[3]</sup> Zo bewijst dit tweetal, via een verbinding met Picasso, de blijvende relevantie van kunstenaars die buiten zichzelf zoeken naar manieren om de totstandkoming van abstracte kunstwerken te bevorderen.

Vanaf het begin van zijn carrière voelde Lindman zich aangetrokken tot de provocerende vormen van materialen die hij op straat in New York vond. In zijn eigen woorden, op een manier die duidelijk resoneert met hoe Motherwell tot zijn *Opens* kwam: “Ik probeerde afstand te nemen van het label van ‘die man die schilderijen maakt met gevonden dingen’. Daarom transformeerde ik mijn *objets trouvés*, beschilderde ze en begon hun profiel te gebruiken als het centrale element in grote monochrome vlakken. Ik noemde deze *Blanks*.”<sup>[4]</sup> Passend bij dit idee presenteert deze tentoonstelling, naast voorbeelden uit de *Open*-serie van Motherwell, werken van Lindman uit het afgelopen decennium. Een zorgvuldig geselecteerde groep schilderijen toont hoe materialen hun weg vonden in het werk van Lindman, maar ook hoe de compositielessen die hij hieruit trok vrucht blijven dragen.

Dit sluit aan bij de wijze waarop Motherwell collagetechnieken gebruikte om tijdens het schilderen nieuwe mogelijkheden te creëren. Sinds 1943, toen hij door Peggy Guggenheim werd uitgenodigd om zijn eerste collage te maken voor een tentoonstelling met het toen nog jonge medium in haar beroemde galerie *Art of This Century*, ontdekte Motherwell dat deze techniek een nieuwe manier bood om beelden te maken. Het scheuren van papier was een methode om zonder potlood of pen te tekenen, terwijl een gescheurde rand een versterkt gevoel van spanning en zelfs een suggestie van geweld aan de compositie toevoegde. De gescheurde of gebroken rand is een inspiratiebron voor beide kunstenaars, zoals bij de gekartelde vorm die de *Blanks* van Lindman inspireerde. De precieze aard van deze scheur, hoewel deels door de kunstenaar bepaald en op zijn minst door hem geselecteerd, wordt immers door het toeval bepaald wat betreft de uiteindelijke expressie. Het is dus een manier om lijn en tekenvormen in te brengen zonder de intentie van de kunstenaar te dominant te maken. Verder plaatsen beide kunstenaars het gevonden element vaak in het centrum en bouwen ze hun composities van daaruit op en eromheen, werkend van het midden naar buiten, wat overeenkomt met de klassieke kubistische benadering van beeldopbouw.

Het naast elkaar zien van deze werken van twee kunstenaars van verschillende generaties suggereert een ‘gedeeld genetisch erfgoed’, in de woorden van kunsthistoricus Yve-Alain Bois (volgens Erwin Panofsky). Deze kunstenaars produceren schijnbaar vergelijkbare visuele stijlen, maar worden in feite geleid door zeer verschillende intellectuele impulsen en zetten hun middelen in voor uiteenlopende doeleinden.<sup>[5]</sup> Ondanks de verwantschap tussen hun werken probeerde Motherwell traditionele modellen van beeldopbouw nieuw leven in te blazen met zijn *Open*-serie, aansluitend bij het tijdperk waarin ze werden gemaakt: de jaren 1960. Hij nam het zuinige gebruik van middelen zoals gesuggereerd door het minimalisme van die tijd over, maar gebruikte dit om de esthetische verrassing en diepgaande emotionele resonantie te bereiken die hij altijd als waardevol voor zijn werk had beschouwd. Lindman daarentegen, actief sinds de jaren 2010, is geïnteresseerd in hoe een schilderij een archeologie van betekenis kan opbouwen die resoneert met de voortdurende verbondenheid van onze tijd. Lindman nodigt ons uit om intens en aandachtig te kijken, en daarmee het schilderij tastbaar te ontleden in de tegenwoordige tijd van onze ontmoeting met het werk. Een van de belangrijkste verschillen die bezoekers van deze tentoonstelling zullen opmerken, is daarom dat de schilderijen van Motherwell ons onderdompelen in een geladen gevoelsveld, terwijl die van Lindman leiden tot een onderzoekende impuls om het onderzochte te ontleden en opnieuw samen te stellen.

— Alex Bacon, kunsthistoricus, conservator en uitgever

<sup>[1]</sup> Robert Motherwell, ‘The Modern Painter’s World’ [1944] in Stephanie Terenzio, red. *The Collected Writings of Robert Motherwell* (Berkeley: University of California Press, 1992), 27.

<sup>[2]</sup> Motherwell, ‘A Personal Expression’ [1949] In *The Collected Writings of Robert Motherwell*, 58. Zoals geciteerd in Erik Lindman, ‘Robert Motherwell: At Home and in the Studio,’ bespreking van tentoonstelling. *The Brooklyn Rail* (mei 2025).

<sup>[3]</sup> Lindman, met de auteur gedeelde niet-gepubliceerde tekst.

<sup>[4]</sup> Lindman, niet-gepubliceerde tekst.

<sup>[5]</sup> Yve-Alain Bois, ‘On the Uses and Abuses of Look-alikes,’ *oktober* 154 (herfst 2015): 127-149.